

Принос на България към
диверсификация на източници,
трасета и доставчици на природен
газ за Европейския съюз и региона

Петър Попчев
посланик за специални поръчения
по енергийна сигурност и изменение на климата

Диверсификация – ключов компонент на енергийната сигурност

- Глобализацията, спецификата на търговията с енергия и изискванията на енергийната сигурност изтласкват на преден план проблема с диверсификацията;
- Големите производители на енергия се стремят да диверсифицират търсенето (пазарите). Потребителите на енергия са заинтересовани да диверсифицират предлагането;
- Поради конкурентната природа на международните енергийни отношения и доколкото енергийните потоци все повече биват транспортирани или пренасяни през национални граници, *диверсификацията може да се превърне в икономическо или геополитическо предизвикателство*. В такива случаи нараства значението на дипломацията, в частност инициативи за регионално сътрудничество, мерки за доверие и т.н.

ЕС: диверсификация на източници, трасета и доставчици на природен газ (1)

- Пазарите на природен газ са предимно регионални, снабдявани по силата на дългосрочни договори за транс-гранични доставки от типа “взимай или плащай”, които предизвикват зависимости, потискат пазарната и инфраструктурната гъвкавост;
- ЕС е най-големият вносител на газ в света, с високи цени и дългосрочна стабилност в търсенето. Енергийната политика за Европа (ЕПЕ) на практика съдържа само принципи и елементи на обща енергийна политика. Предимствата на ЕПЕ са по-скоро във всеобхватния ѝ мащаб и в интегрирания подход към климат, околна среда и енергетика;
- Значителна част от иначе общия европейски пазар се оказват уязвими от намалена сигурност на газовите доставки, което може да доведе до сериозни икономически и политически последици. По тази причина, диверсификацията – особено по отношение на природния газ – за ЕС придобива *характеристики на стратегическа необходимост*;
- Газовата криза от януари 2009 г. предизвика сериозна ревизия в подхода на ЕС към енергийната сигурност. Европейският съвет доразви концепцията за диверсификация в нейния пълен диапазон – *източници, трасета и доставчици*.

ЕС: диверсификация на източници, трасета и доставчици на природен газ (2)

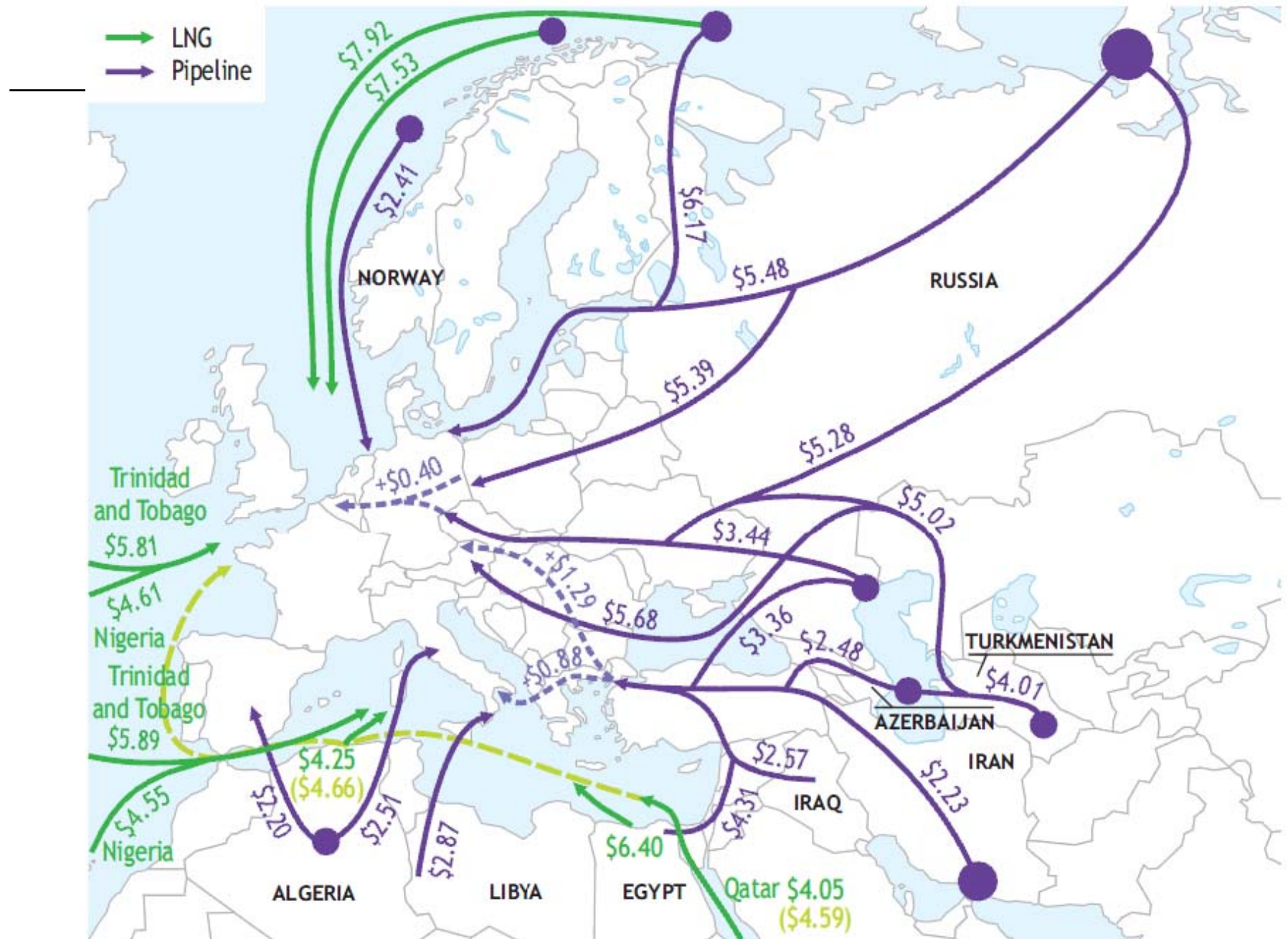
- ЕС: План за интер-конектори (електричество и газ) на Балтийския енергиен пазар, с участие на 9 страни; Система от газови интер-конектори в ЮИЕ, с участие на 6 страни;
- Интер-конекторите за газ условно се определят като средно-срочни и частични мерки; транс-гранични проекти за газ с голям преносен капацитет са дългосрочни стратегически мерки за диверсификация;
- Северен и Южен поток са проекти, предназначени да диверсифицират трасета;
- Интер-конектори, терминали за втечнен и компресиран газ и други проекти от системата на Южния коридор, особено Набуко, имат потенциал да диверсифицират източници, трасета и доставчици;
- Диверсификацията е широко обхватна концепция – тя включва също енергийна ефективност, ВЕИ и “зелени” технологии;
- За изпълнението на “3x20 цели” – които създават система от правила за поведение на гражданите и икономическите субекти в ЕС- природният газ за първи път придобива и системно значение.

Диверсификация и прогнози за пазарно търсене на природен газ

- В случай, че ЕС успее да ограничи консумацията на природен газ в рамките на изискванията в т.нар. Сценарий 450 по МАЕ (който съответства на целта за съдържане на глобалното затопляне до 2 гр. С), тогава ЕС ще има нужда само от малко над 100 млрд. куб. м. газ към 2030 г. спрямо сегашната консумация;
- Поради относителните си предимства природният газ се разглежда като “мостово” или “преходно” гориво, особено приложимо в периода на преход от въглеродно наситена към ниско въглеродна икономика – тенденция, която действа в посока увеличаване на търсенето в световен мащаб;
- Появата на технологии за добив на шистов и други видове неконвенционален газ – важно ново развитие с непредвидими геополитически последици;
- *Управлението на търсене на природен газ в икономиките на ЕС до 2030 г. от руски и не-руски източници на газ е приоритет на външната енергийна политика на ЕС.*

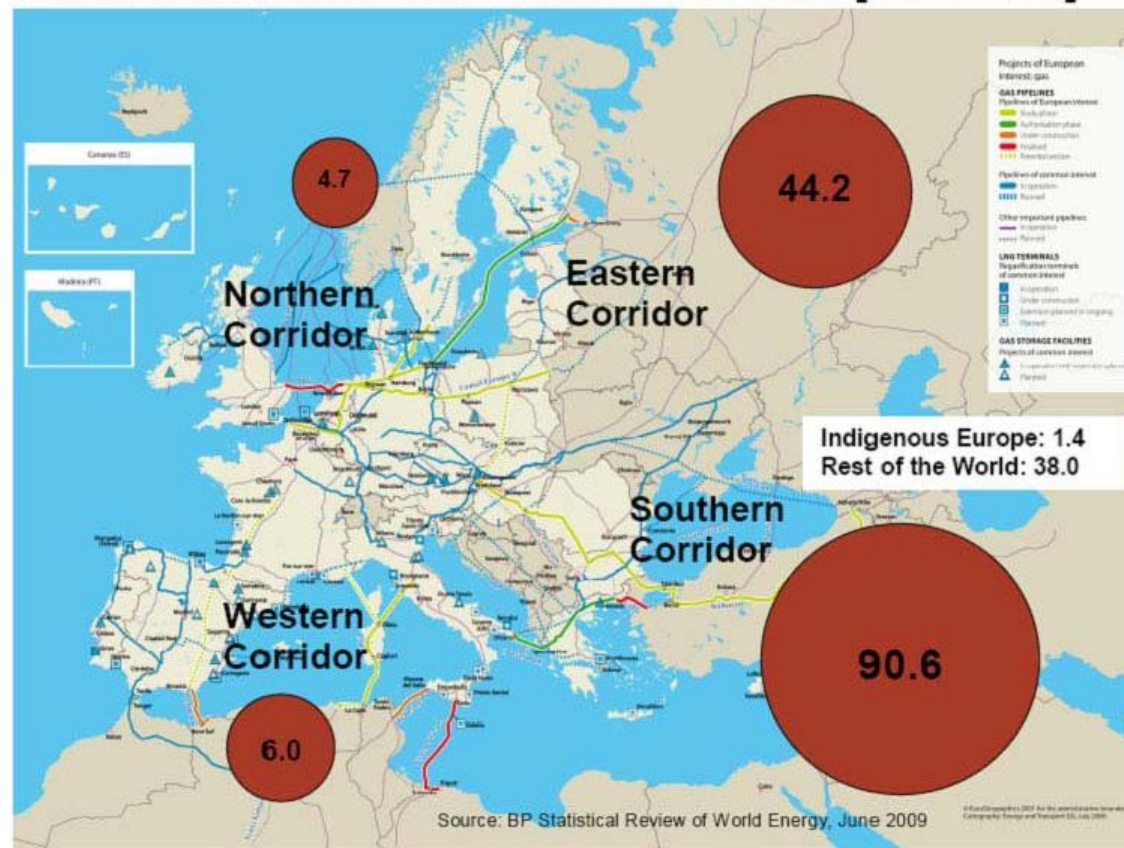
Дългосрочни мерки за диверсификация

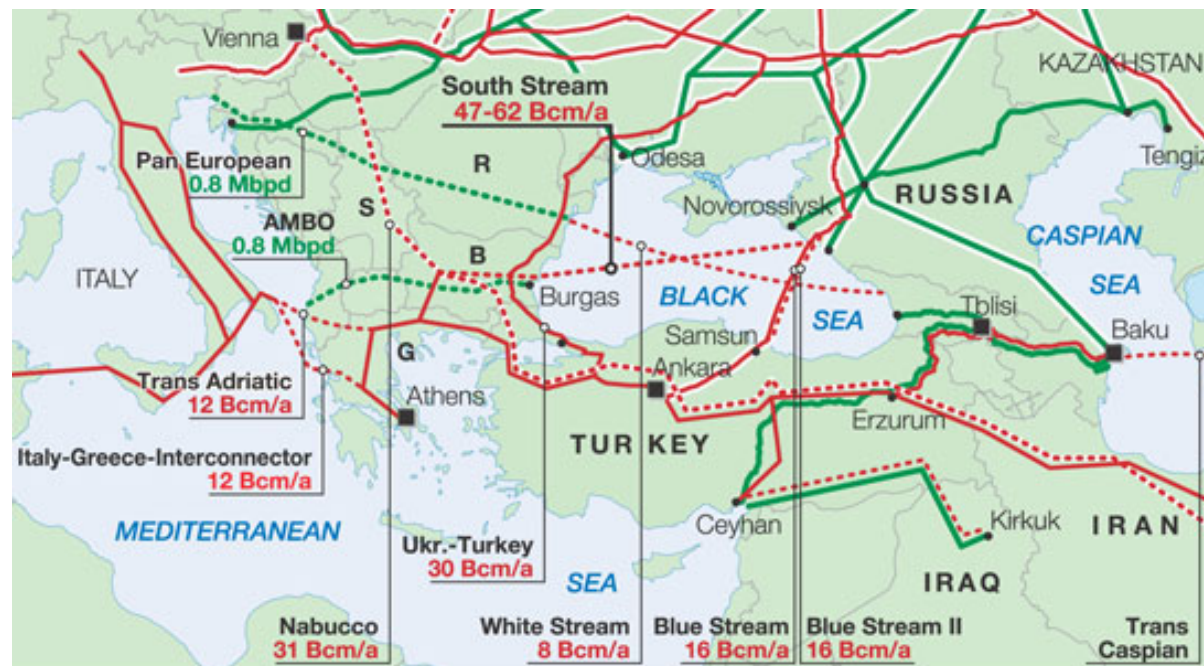
The boundaries and names shown and the designations used on maps included in this publication do not imply official endorsement or acceptance by the IEA.

Четири основни направления за снабдяване на ЕС с природен газ

Proven Gas Reserves at the end of 2008 [trillion m³]

Геополитическо значение на широкия Черноморски регион и ЮИЕ за диверсификация на доставките от природен газ

Газопроводът Туркменистан-Китай: ново измерение на диверсификацията в Евразия

Южен коридор

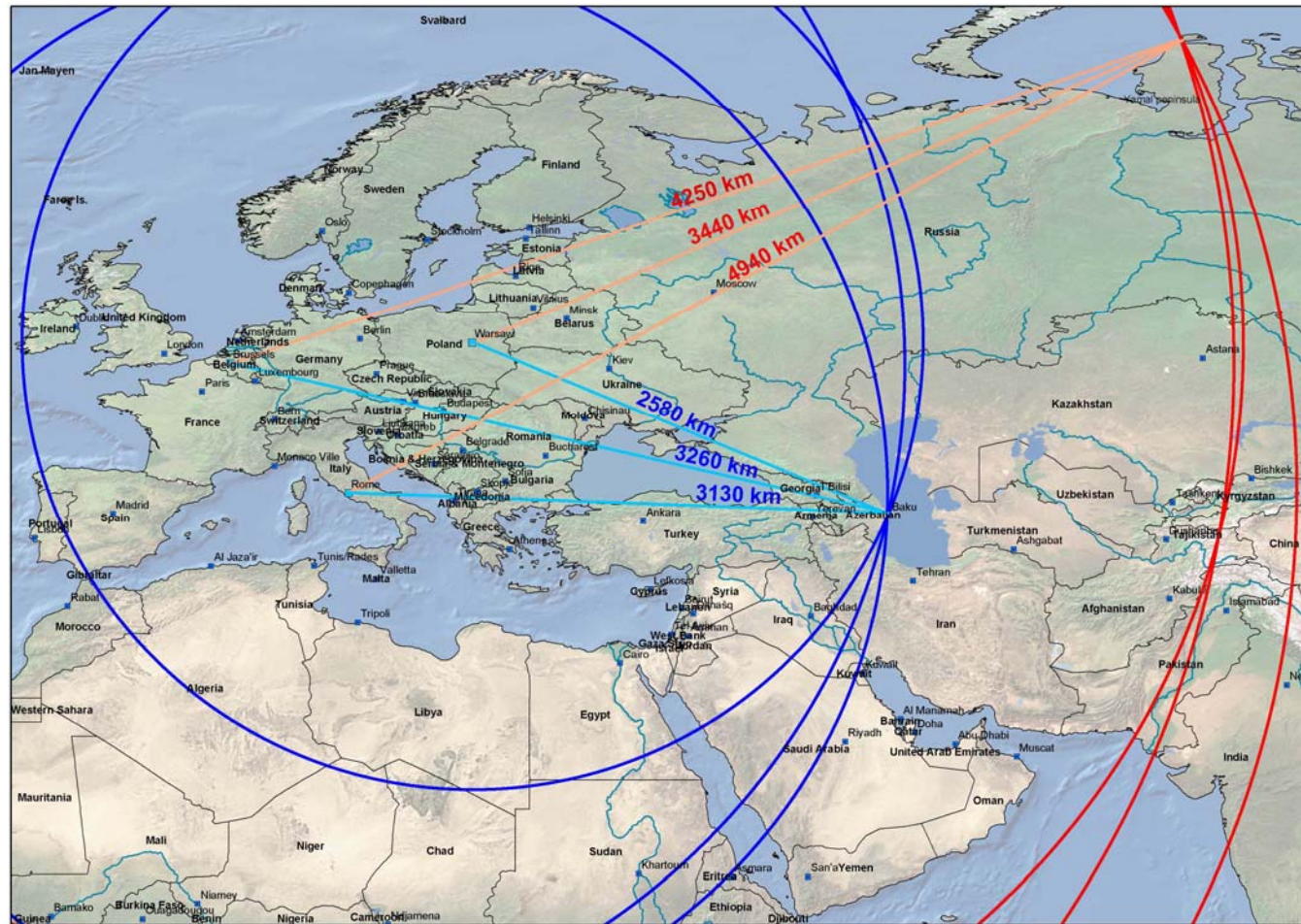
- Систематичен и многопланов подход на ЕС за изграждане на прагматично сътрудничество със страни в Черноморско-каспийския регион, Централна Азия и Близкия изток;
- Участието в проекти за диверсификация увеличава перспективите на партньорски страни в “съседското” пространство и по-далеч да се развият като независимо играчи на международните енергийни пазари;
- Концепцията за Южния коридор обхваща енергийно, транспортно и общо икономическо сътрудничество;
- Концепцията обаче се нуждае от доразвитие и привличане на други важни в енергийно отношение страни.

Проект за пренос на природен газ “Набуко”

- Типично диверсификационен проект;
- Многостранното междуправителствено споразумение, подписано през юли 2009 г. в Анкара и бизнес-моделът на проекта създават уникален пример на публично-частно партньорство (ППП) в огромен международен мащаб;
- Този модел допринася за икономическа и финансова жизнеспособност на проекта, прозрачност, предсказуемост, регулаторно, пазарно и екологично съответствие. Моделът на “Набуко” може да служи и за други транс-гранични проекти от стратегическо значение за ЕС;
- Комитет Набуко – състав и функции;
- Следващи стъпки: подписване на Споразумения за подкрепа на проекта от всички страни; обявяване на “открит сезон”, завършване на оценка за екологично и социално въздействие, взимане на окончателно инвестиционно решение, задействане на Caspian Development Corporation.

Сравнителни предимства на Южния коридор

Система за сътрудничество в преноса на газ по Южния коридор – ключово значение на България

Потенциал за принос на България -

- Сравнителни предимства на стабилна страна-членка на ЕС и НАТО, с излаз на Черно море и централно разположение спрямо основните регионални енергийни играчи;
- Средищно положение на четирите основни интерконектори за газ – с Гърция (основно значение), Румъния, Сърбия и Турция;
- Националната газова инфраструктура има кръгова конфигурация и разчита на едно, в бъдеще вероятно две, стратегически газови хранилища;
- Задачи на българската енергийна дипломация.